

Doen wat werkt?!

Als professional worden wij opgeleid om vooral te doen wat werkt en *evidenced-based* te werken. Er wordt veel onderzoek gedaan naar protocollen en behandelvormen. Wanneer uit dit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat er een positief effect is na het volgen van de therapie én het onderzoek is gerepliceerd, worden methodieken in richtlijnen opgenomen. Op zich een mooie manier van werken, zodat we niet zomaar wat doen. Echter, bij complexe psychiatrische problematiek is de drop-out in behandeling zeker 50 procent ondanks dat cliënten een evidenced-based behandeling krijgen. Hoe betrouwbaar is dan het onderzoek naar een evidenced-based behandeling? Een andere stroming is *practice-based*, waarbij de ervaring van de beroepsbeoefenaar ook meegewogen wordt in besluitvorming over de behandeling. Dit heeft ook risico's, omdat je als behandelaar een soort *bias* kunt hebben en vooroordelen, waardoor de keus gekleurd is. Hoe beslissen we dan wat werkt? Ga naar een congres van de EMDR-vereniging en de *take home message* is dat EMDR bij veel psychische problemen ingezet kan worden, en misschien wel voor of tegelijkertijd met een richtlijnbehandeling van eerste keus. Ga je naar een diagnostiekcongres, dan is de boodschap eerst goed kijken en dan behandeling kiezen.

De vraag is of we doen wat werkt: de vraag naar jeugdhulpverlening barst uit zijn voegen. Het systeem loopt vast, inmiddels heeft een op de zeven kinderen en jongeren hulp nodig en ondanks een hervormingsagenda en gesprekken lukt het niet om te veranderen. Maar hoe zit het dan? We

weten toch uit onderzoek wat werkt? Of zijn de cliënten in de praktijk toch niet dezelfde als die in de onderzoeken? Spelen andere factoren een rol, zoals de diverse crisissen? Professionals hebben al meegedacht bij het opstellen van de hervormingsagenda, maar toch staat de media begin april vol met oproepen om met de staatssecretaris om tafel te gaan en punten te bespreken. Zou het dan toch zijn dat nog meer praten werkt? Of werkt het systeem misschien zo goed dat iedereen graag eens een gesprek met een 'psych' wil? We doorbreken het taboe op kwetsbaarheid, maar er lijkt nog geen goed alternatief om maatschappelijk onze veerkracht te versterken zodat we de kwetsbaarheid het hoofd kunnen bieden.

Aan het begin van mijn carrière heb ik een cursus oplossingsgerichte therapie gevolgd. Wat een verademing en wat een mooi model: in plaats van naar problemen en diagnoses te kijken, richt je je op wat er nodig is om probleem X aan te pakken, waarbij je werkt vanuit de sterke kanten, krachten en hulpbronnen van je cliënt. Voor jonge kinderen kun je dit mooi visualiseren met een superheld die dan komt helpen, waarna je inzoomt op eigenschappen van de held die helpend zijn in de hoop dat het kind deze internaliseert. En heel simpel is de regel: ga door met wat werkt, doe iets anders als iets niet werkt. Zouden wij hier niet van kunnen leren? Weten we eigenlijk echt goed wat werkt in wat we aan het doen zijn?

Welke superheld zou ons werkveld en de staatssecretaris uit de huidige impasse helpen? Eentje met brute kracht zoals Batman, Thor of Superman?

In zicht

Of meer een Harry Potter die met een magische spreuk uitkomst biedt? Een Disney-prinses die door tomeloze vriendelijkheid en empathie altijd een goed einde voor elkaar krijgt? Sinterklaas, die voor iedereen wel wat meeneemt en deelt met de armen? Of toch meer een plaatselijk voorbeeld uit de gemeenschap, een leider bij de scouting of sport, mentor of buurman/vrouw waar je tegen opkijkt en die eigenschappen heeft die helpend kunnen zijn? Of gewoon papa of mama? Misschien is het wel niet zo makkelijk omdat we eigenlijk niet goed weten wat nodig is om de impasse in de jeugdzorgcrisis te doorbreken.

Er is al veel gepraat met het ministerie vanuit de FNV, de hervormingsagenda is gekomen, er zijn demonstraties geweest op het Malieveld (voor onze beroepsgroep toch echt een unicum dat we onze cliënten een hele dag los hebben gelaten), maar nog steeds ligt er geen plan waarvan we allemaal zeggen dat dit uitkomst gaat bieden. Ik merk momenteel vooral veel sturing op kosten, kostenbesparing en daarmee verantwoordingsdruk waar je je tijd aan spendeert (ook die verantwoording of het uitzoeken kost tijd, tijd die dus niet in de cliënt gestoken wordt). Begrijp mij niet verkeerd: ook ik denk dat het anders zou moeten, omdat het in de huidige jeugdzorgcrisis ook niet haalbaar is voor de professionals om de eindeloze stroom kinderen, jongeren en gezinnen die hulp nodig hebben te bedienen, veel professionals het werkveld verlaten en de achterblijvers nog meer werk te verstouwen krijgen. Dit nog afgezien van de hoge maatschappelijke kosten. De oproep van de staatssecretaris om als maatschappij ook te kijken

wat we anders kunnen doen – want: ‘it take’s a village to raise a child’ – is er eentje die ik hoopgevend vind. Maar dit benoemen betekent nog geen mindsetverandering, en überhaupt kost verandering veel tijd, want ons brein vindt verandering gewoon best ingewikkeld.

Maar weer praten terwijl de meeste knelpunten al geïnventariseerd zijn bij zowel cliënten als professionals? Daar twijfel ik dus echt aan. Moeten we niet gewoon gaan doen en eerst wat er nu ligt aanpakken, kijken wat effect heeft? Als het werkt, gaan we ermee door en als het niet werkt, moeten we terug naar de tekentafel. Vanuit de FNV is een eerste voorstel gedaan om het irritatiepunt tijdschrijven aan te pakken. Het mag dan misschien een klein stapje lijken, we zullen ergens moeten beginnen, ook omdat dit punt een groter geheel raakt van onderling vertrouwen en samenwerken. Kernwaarden die mijn inziens bij het werk horen en de basis zouden moeten zijn. En misschien moeten we hiervoor niet één superheld kiezen, maar een groep superhelden zoals de Avengers: allemaal met andere krachten, persoonlijkheden en specialiteiten, maar allemaal gericht op hetzelfde doel, namelijk de mensheid helpen en redden.

Moniek Coorn
is als klinisch psycholoog werkzaam bij
Jeugd GGz, onderdeel van de Dimence groep.